

10

EĞİTİMİN
SORUNLARI

MİLLİ EĞİTİM SÜRASI

10

VE
GERÇEKLER

Eğitimış

10

EĞİTİMİN
SORUNLARI

MİLLÎ EĞİTİM ŞURASI

VE
GERÇEKLER

ŞURA'DA NELER YAŞANDI?

*Sendikalar nasıl tutum aldı?

*Nitelik mi siyasallaşma mı?

*Eğitimin sorunları çözüldü mü?

*Şura bir algı operasyonu mu?

*Aslında ne yapılmak isteniyor?

ÖNSÖZ

Merkez Yönetim Kurulu

Elinizdeki kitapçık, yakın zamanda Türkiye’de gerçekleşecek olan eğitsel düzenlemelere referans olacak **19. Milli Eğitim Şurası’nda yaşananları** değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Kuşkusuz hem 18. ve hem de 19. Şura siyasal iktidarın ideolojik beklentilerini karşılamak ve ideolojik kaygılarına uygun bir toplum yapısı inşa etmek amacıyla toplanmış şuralardır.

Anlamı bugün bile yeterince anlaşılamamış olan 3 Mart 1924 yılındaki Tevhid-i Tedrisat ile bir hesaplaşma amacı taşıyan bu iki şura bilimsel ve laik eğitime yönelik saldırıların en çok yer edindiği toplantılardır.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun 2. maddesi aynen şöyle demektedir:

"Şer'iye ve Evkaf Vekaleti veyahut hususi vakıflar tarafından idare olunan bircümle medrese ve mektepler Maarif Vekaletine devir ve raptedilmiştir."

Aslında bu madde, aynı tarihte çıkarılan diğer iki devrim kanunuyla eğitim-öğretimin ne kadar ilişkili olduğunun da açık bir göstergesi olarak kayda geçirilmelidir. Kayda geçirilmelidir çünkü bu ilişki hep ihmal edilmiştir.

Şeriye ve Evkaf Vekaleti’nin kaldırılması ve Hilafet Makamı’nın ilgası, eğitimin ve dolayısıyla da toplumun biçimlenmesiyle doğrudan ilişkilidir. Zira medreseler yoluyla üretilen ruhbanlık sınıfı, doğrudan kadılar vasıtasıyla yargıda egemen ve toplumda etkin birer kanaat önderi konumundaydılar. Hilafet mekanizması da bu etkin ve egemen konumu meşrulaştıran bir üst yapı kurumu olarak işlevseldi. Medrese, gayri milli yapısıyla, oluşturulması tasarlanan bağımsız üniter devlet yapısının tam da karşısında konumlaştı. Medreseler de Maarif Vekaleti’ne değil Şeriye Vekaleti’ne bağlıydı. Dini bir sınıfın üretildiği eğitim kurumları, Maarif Vekaleti’nden bağımsız ve bilimsellikten uzak bir sorumluluk üstlenmişti. Bu anlamda **Şeriye Vekaleti’nin kaldırılmasıyla öğretimin birleştirilmesinin aynı güne denk gelmesi** bir tesadüf değil, zorunluluktan ortaya çıkmış görünmektedir.

Medreseler aracılığıyla üretilen sınıf adı konmamış bir **ruhbanlık sınıfıdır**. Hem ekonomik ayrıcalıkları, hem yasal dokunulmazlıkları ve hem de etkin birer dini kanaat önderi olmaları nedeniyle bu sınıf son derece semirmiş ve toplumda kökleşen bir yer edinmiştir. Cumhuriyet Devriminin mücadelesi bu anlamda sınıfsal bir mücadeledir.

İşte şimdi, Cumhuriyet Devrimiyle resmi olarak ortadan kaldırılmaya çalışılan bir sınıfın günümüzdeki temsilcileri iktidarda bulunmaktadır. Doğal olarak *iktidar yalnızca Tevhid-i Tedrisat ile değil 3 Mart 1924'le de hesaplaşmaktadır*.

19. Milli Eğitim Şurası bu hesaplaşmanın bir aracından başka bir şey değildir.

Eğitim-İş ise hem Şura'da ve hem de genelde takınmış olduğu tutumla **bilimsel ve laik eğitimden** yana tavır almış bulunmaktadır. Bu aynı zamanda şu anlama gelmektedir; **Eğitim-İş Tevhid-i Tedrisat ve tüm 3 Mart Devrimlerinin yanındadır; yandaşlık ve paydaşlık ise karşısında!**

19. Şura, hem bu hesaplaşma kaygısını taşıması nedeniyle ve hem de sistemin temel sorunlarıyla hiç ilgilenmemesi nedeniyle **eğitsel bir şura değil, siyasal bir şuradır**. Doğal olarak bu şuradan eğitimin niteliğinin artmasını beklemek doğru olmayacaktır. Önümüzdeki dönemde Şura'da alınan "tavsiye kararları" gereği gerçekleştirilecek olan düzenlemeler, toplumsal anlamda derinleşmiş olan yarılımları hızlandırıcı bir işlev görecektir.

Toplum bir yandan inanç ekseninde ayrıştırılırken bir yandan da etnik temelde iğdiş edilmektedir. Her iki ayrışma yapay çatılar kurularak bir sis perdesinin ardına gizlenmeye çalışılmaktadır. Kurgusu seçimden sonraya sarkan **"başkanlık sistemi"** tasarısı, yarılmayı gizleyen çatı arayışının ve makyajlama gereksiniminin bir başka ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğal olarak *başkanlık sistemi yalnızca diktatöryel eğilimlerin bir yansıması değil aynı zamanda bir kamuflej ihtiyacının da göstergesidir*.

Eğitim sisteminin onlarca sorunu çözüm beklerken, siyasal iktidarın inancının din eğitimi olarak servis edilmesi de yine bu kamuflej arayışının bir sonucudur. İktidar sorun çözmek yerine sorunları gizleyen bir plan içindedir. Türkiye artık inancın özgürce yaşandığı bir ülke olmaktan çıkmakta ve *siyasal iktidarın sınırlarını çizdiği kadarıyla inana- cak bir topluma doğru* meyletmektedir. Eğitim sistemi üzerinde oynan- nan oyunlar bu planın yaşam bulmasına olanak sağlamak içindir.

Bu planın başarmaya en çok yaklaştığı şey de eğitimin kamusal özelliğinin ortadan kaldırılmasıdır. Kamusal eğitim "herkes için eşit ve parasız" bir eğitime işaret etmektedir. Toplum "eğitim dinsellesin mi dinsellemesin mi" tartışmasının içinde oyalanırken, evrensel bir insan- lık hakkı olan **eğitim ticarileştirilmektedir**. Bir başka deyişle eğitim bir "hak" olmaktan çıkarılmakta ve bir "meta"ya dönüştürülmektedir. Eğiti- min, hak olmaktan meta olmasına giden süreç, eşitsizliklerin yeniden üretildiği ve kapitalist sistemin kutsandığı bir süreçtir. Sonuç olarak denilebilir ki; eğitimin dinsellemesi eğitsel bir ihtiyaçtan değil, bir makyajlama ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Eğitimin ticarileşmesi dinselleme yoluyla gözlerden kaçırılmaktadır.

Dolayısıyla 19. Milli Eğitim Şurası **dinselleşme adı altında perdelenen bir sınıf mücadelesine** işaret etmektedir. Yoksulun eğitim hakkı gaspedilmekte ve bu gaspa bulunabilecek en iyi kılıf giydirilmek- tedir.

Tüm makyajlama çabasına rağmen, eğitimin, her geçen gün piyasalaşmakta ve metalaşmakta olduğu gizlenememektedir. Eğitim- deki eşitsizlikler giderek derinleşmekte, bilimsel ve laik eğitimden gide- rek uzaklaşmaktadır. Siyasal iktidar hem geçmişle hesaplaşmakta ve hem de kendi eğitim sistemi yoluyla iktidarını pekiştirecek bir payanda arayışını belli etmektedir. İşte **19. Milli Eğitim Şurası eğitimin giderek siyasallaştığı** bu sürecin en belirgin yüzü hale gelmesi açısından çarpıcı özellikler taşımaktadır.

19. Milli Eğitim Şurası ve Gerçekler

Giriş

Eğitim sistemleri bir *felsefe* üzerine inşa edilir. Nasıl bir insan yetiştirmek istediğinize de bir bakıma bu felsefe ışık tutar: Geleceğin yetişkinleri belirlediğiniz temel ilkeler üzerine yetiştirilir ve beklediğiniz *toplumsallaşma eğitim yoluyla* inşa edilir. Bu anlamda önemli olan "nasıl bir toplumsallaşma" beklediğinizdir. Eğitim sisteminin "yapısı" ya da kalıbı, gelecek kaygınıza göre biçim alır ve siyasallaşmaya oldukça açık bir alandır.

Şuranın Yapısı

Milli Eğitim Şuraları, bakanlığın en yüksek danışma organı olarak kabul edilir. En azından yönetmeliğindeki tanım böyledir. AKP döneminde düzenlenen üçüncü şuranın diğerlerinden çok daha fazla konuşulmasının altında yatan, önceki şuraların milli eğitim politikasına hiza vermek için kullanıldığı gerçeğidir. Bir başka deyişle **siyasal iktidar, şuraları, kendi siyasal çizgisine uygun bir eğitim modellemesi için araçsallaştırmıştır.**

Bu aracın istenilen sonuçlar verebilmesi için önceden yönetmelik değiştirilmiş ve katılacak delegasyonun niteliği ve niceliği yalnızca MEB'in inisiyatifine bırakılmıştır. Şura hazır

lıkları da kısa bir zaman aralığına sıkıştırılarak gündem üzerinde bir tekel kurulmuştur. Gündem ve delegasyon, şura boyunca sopa olarak kullanılmış ve kamuoyu aslında önceden belirlenmiş ve yapılandırılmış bir algı içerisinde tartışmalara tanıklık etmiştir. Bir başka deyişle Şura, *zaten tasarlanmış olan eğitim modelinin* hazırlayıcısı olarak işlev görmüştür.

Ancak Şura'nın mevcut yapısı Şura'nın işlevinin önüne geçmiştir. Şura, MEB'in en yüksek danışma organı olarak işlev görmesi gereken bir kurumken, yapısı nedeniyle bir danışma kurulundan çok, iktidarın politikalarını besleyen bir tiyatroya dönüşmüştür.

Şura'nın temel gündemi, siyasal iktidarın ve yandaş sendikanın politik görüşlerinin eğitim sisteminin içine yerleştirilmesinden ibarettir. Bir başka deyişle, Milli Eğitimin içinde bulunduğu temel sorunlar ötelenmiş, yok sayılmış, onun yerine belli bir siyasi görüşe seçmen ve oy devşirecek mekanizma gözüyle eğitim sistemi ele alınmıştır. Bu anlamda "öğretim" sözcüğü düşük yapmış, yerine siyasal iktidarın "öğretisi" konmuştur.

Bunun acı sonuçlarını yakın zamanda hep birlikte gözlemleyeceğiz. Biçim ve içerik açısından bakıldığında, Şura, tercihini "biçimden" yana koymuş ve buna göre tavsiye kararları almıştır.

Şura'nın Takvimi

19. Milli Eğitim Şurası 17 Temmuz 2014 tarihli karar gereği toplanmıştır. Şuranın gündem maddeleri kamuoyuna 4 Eylül tarihinde duyurulmuştur. İllerde yapılan çalışmalarla şura öncesi hazırlıklar tamamlanmaya çalışılmıştır. Ön çalışmalar on bir ayrı ilde gerçekleştirilmiştir. Özel ihtisas komisyonlarının ve illerde yapılan çalışmaların raporu ise şura katılımcılarına 22 Kasım tarihinde gönderilmiştir. Gönderilen rapor 222 sayfadandır. Bu arada şuranın toplanma tarihi olarak da 2-6 Aralık tarihleri belirlenmiş, toplanma tarihi de yine 4 Eylül tarihinde duyurulmuştur.

Sendikamıza şurayla ilgili gelen davet yazısı da 13 Kasım tarihlidir. Sendikamızdan iki üyenin katılımcı olarak bilgileri istenmiş ve katılım süreciyle ilgili bilgilendirmede bulunulmuştur. Sendikamız şuraya Genel Başkan ve Genel Eğitim Sekreteri aracılığıyla "Öğretmen Niteliğinin Artırılması" ile "Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri" konu başlıklarında katılım sağlamıştır.

Şuranın toplanması için alınan kararla toplanma tarihi arasındaki zaman son derece dardır.

Öte yandan gündem maddelerinin duyurulmasıyla toplanma zamanı arasında dönem ise son derece acele edildiğinin bir göstergesi olarak dikkat çekmektedir.

Tüm bunların yanında illerde yapılan çalışmalar için yeterli katılımın sağlanmasına

özen gösterilmediği de görülmektedir. Sendikamız özellikle şubeler düzeyinde illerde yapılan çalışmalara davet edilmemiştir. İllerde yapılan çalışmalara katılımcıların neye göre davet edildiği de bilinmemektedir. 4 Eylül tarihinde duyurulan gündem maddeleriyle toplanacak şuranın 3 ay gibi bir sürede toplanacağı düşünülürse illerde yapılan çalışmaların niteliğinin de göstermelik olduğu ortaya çıkacaktır.

Çok daha endişe verici olan, ilan edilen gündem maddelerinin alt başlıklarının ancak 22 Kasım'da gönderilen e-posta ile duyurulmasıdır. Bilgilendirme kitapçığının 222 sayfalık hacmi de dikkate alındığında sürecin yasak savıcı biçiminde yönetildiği anlaşılmaktadır. Böylesine önemli bir konuda hazırlık yapılmasına fırsat tanınmaması başlı başına bir eleştiri konusudur.

Şura Öncesi Yaratılan Gündem

Şura öncesinde yaşanan tartışmalar Şura'nın önüne geçmiş ve eğitimin gündemini belirlemiştir. Bu tartışmaların en başında "Karma Eğitimde Zorunluluğun Kaldırılması" ile "Anadilde Eğitim" talepleri gelmektedir.

İki talep de şura gündemine girmemiş ve şuranın içinde tartışılmamıştır. Bunlar eğitimsel değil siyasal talepler olduğu için amaç şurada görüşmek değil, kamuoyunda tartışmaktır. Her ikisinin de eğitimle ilgilenenler için can alıcı sonuçları olacağı açıktır.

Şura'da Yaşananlar

Şura 4 ana gündem maddesiyle toplanmıştır.

- Öğretim Programları ve Haftalık Ders çizelgesi
- Öğretmen Niteliğinin Artırılması
- Eğitim Yöneticilerinin Niteliğinin artırılması
- Okul Güvenliği

Hiç kuşku yok, dikkatler "Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgesi Komisyonunda" yaşanan tartışmalar üzerinde yoğunlaşmıştır. Zira bu komisyon, son derece siyasallaşmış taleplerin gündeme geleceği öngörüsünü üzerinde taşıyan bir komisyondur.

Şuranın Paradoksu

Şura, baştan aşağıya çelişkilerle doludur. Şuranın ilk gününde Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı, "*gündem dışı bir şey görüşülmeyeceğini ve karar alınmayacağını*" kamuoyuna ifade etmiş olmasına rağmen, tüm şura boyunca gündem dışı öneriler yer almış ve karar altına alınmıştır.

Özellikle "Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgesi Komisyonu Divan Başkanlığı" bir çok çelişkili ve tutarsız davranışlara imza atmıştır. Yandaş sendikanın etkisi altında kalan divan, oylanıp reddedilen gündem maddelerini tekrar tekrar komisyonun oyuna sunan tutarsız davranışlar göstermiştir.

Şura'daki talepler "demokrasi" adına dile getirilmiş ancak karşıt görüşlere yönelik baskıcı bir tutum takınılarak şuranın paradoksal

bir havada cereyan etmesine neden olunmuştur.

Şuranın Dili: Algı Yapılandırması!

Şura'da dile getirilen talepler genellikle "*vatandaşın böyle istediği*" veya "*demokrasi gereği*" olarak öne sürülmüş ve algı yönetimine dönük bir dil oluşturulmuştur.

Kamuoyu bu nedenle "eğitimin niteliğinin artırılması" ile ilgili değil siyasal taleplerin eğitimin konusuymuş gibi tartışıldığı gündemle meşgul edilmiştir.

Şuranın Çabası

İşte 19. Şura'yı girişte belirttiğimiz felsefi temel üzerinden değerlendirmek, güncel kaygılar ve güdümlenmiş beklentilerin ötesinde bizi daha anlamlı sonuçlara ulaştıracaktır.

AKP'nin, uzun erimli iktidar süreci içerisinde **eğitim sistemini bir yapboza dönüştürdüğü** düşünülebilir. Yapboz formülünden yola çıkarak da "modellemeye çalıştığı bir sistemin olmadığı" varsayılabilir. Oysa gerçeğin bunun tam tersi olduğunu düşünüyoruz: AKP, en azından iki konuda sistemli çalışmaktadır: Birincisi eğitim sistemi kapitalizmin emirlerine açık hale getirilmiştir. Sistemin tamamı kapitalizmin istediği "yarışmacı, rekabetçi, bencil ve güçlü olana boyun eğmeyi" içeren öğrenci yetiştirmek üzere planlanmıştır. İkincisi de bu piyasacı anlayışı besleyecek "sorgulamaktan uzak" insan yetiştirme amacını taşımaktadır.

Din derslerinin derinleştirilmesi de buna içkin bir adımdır. Yoksa, din ve eğitim arasındaki ilişki "Tanrı ve kul arasındaki ilişkinin" niteliğinin artmasına hizmet etmek için geliştirilmiş değildir.

Şura tasarımcılarının en belirgin isteği "din derslerinin artırılması ve dini kavramların içselleştirileceği değerler eğitiminin yaygınlaştırılması" olarak netleşti. Şuranın ilk gününden son gününe bu çaba hep hissedildi. Bu çaba, şura katılımcılarının büyük oranda ortak paydası olarak da belirdi. Yani yalnızca hükümet yanlısı delegasyon değil, öte yanda **milliyetçi-muhafazakar-mukaddesatçı tezleri savunan bazı sendikalar** da verilen teklifleri ve alınan kararları coşkuyla karşıladı, destekledi. Doğal olarak eğitim üzerine alınan kararların eğitsel olmaktan çok siyasi olduğu gerçeği ortaya çıktı.

Din dersinin yaygınlaştırılmasının siyasi bir yönü olmasının yanında, sistemle örtüşen bir de işlevi var. Din ve kapitalizmin birbirini besleyen ortak paydası sistemi kullananların niyetiyle ilişkililiyor: Emek sömürüsü üzerine bina edilen bir ekonomik model olarak kapitalizm, sömürüyü derinleştirmek için her kavramı acımasızca kullanıyor. Bu anlamda dinin siyasallaşması ve sömürünün derinleşmesi 'Şura'nın gizli gündeminde çakışıyor.

Kuşkusuz din dersi üzerinden yaratılan **saplantı eğitsel bir talebe değil siyasi bir talebe** işaret etmektedir: Siyasal iradenin dayatmasıyla talep toplumsallaşmaktadır. Yaşamın her alanında hegemonik bir güce dönüşen siyasal iktidar, sürekliliğini sağlayabilmenin yolunu eğitim siste-

mini kendi istediği biçimde kodlamakta bulmuştur. Oysa ülkede din ve ibadet özgürlüğü ve bu ikisine ulaşım son derece serbest ve bol seçeneğe sahip bir görüntü vermektedir. Bu anlamda talep doğal değil yapaydır. Mevcut haliyle **bu saplantının, toplumun hassasiyetlerini kaşıyan siyasi rant anlayışı koktuğunu** söylemek hiç de zor değildir.

Düzenlenen eğitim sistemi bu anlamda siyasal düşüncüyü belirlemekte ve siyasal düşünceler yoluyla da kapitalist sistemin sınıfsal yapısı korunmaya alınmaktadır. Eşitsizlikleri üreten sistem, eğitim yoluyla, sınıfsal sömürüyü içselleştiren toplumu her defasında yeniden meşrulaştırmaktadır.

Değerler Eğitimi ve Çelişkinin Niteliği

Siyaset, eğitim ve ekonomik model arasındaki ilişki her zaman uyumlu bir görüntü vermez. Şura'da üzerinde en çok durulan "değerler eğitimi", gerçek anlamıyla bir değerler eğitimi amacı taşımamaktadır. Değerler eğitimi adı altında kastedilen evrensel değerler değil, siyasal iktidarın öğretileridir. Hem eğitim sistemi hem gerçek hayat bir taraftan çocuğa "güçlü ol, yarış, yanındakini geç..." *gibi öğretileri aşılarken bir taraftan da "yardımlaşma, dayanışma, paylaşım..."* gibi kavramlar değer kavramının dışına itilmektedir. Bu çelişki, değerleri özünden yalıtmakta ve eğitimi bir makyajlama ilişkisine dönüştürmektedir.

Şura'ya veli olarak katılan bir delegasyon, kendisi için değer kavramını şöyle tarif etmiştir: *"Benim için değer din, iman, mezheptir."*

Açıktır ki değer kavramı kişiden kişiye değişim gösterebilmektedir. Bu kargaşadan çıkışın en önemli yolu "evrensel insanlık değerlerinin" değerler eğitimi adı altında benimsetilmesidir.

Değerler eğitimi adı altında yaşanan tartışmanın bir diğer boyutu da şudur; değerler, eğitim sistemi içinde bir "ders" olarak öğretilmek istenmektedir. Oysa değerler belli bir derste belli bir öğretmenin öğreteceği kavramların çok ötesinde yaşamın içine işleyen ve eğitim sürecinin tamamını kapsayan bir genişliğe sahiptir. Dolayısıyla değerler eğitimi üzerinden koparılan fırtınada bazı kör noktalar vardır: Bahsi geçen değerler eğitimi hem eğitsel gerçekliğe aykırıdır ve hem de içeriğinin özneliği nedeniyle başlı başına bir tartışma konusudur.

Din Eğitimi

Din Eğitiminin zorunlu tutulmasındaki amacın açıklanmasında kullanılan tezlerden biri de *"Ahlak kavramının dinden bağımsız"* düşünülmemeyeceğiydi. Bu tek tipleştirici anlayışın başka inançlara saldırganca yaklaşan nesiller yetiştireceği açıktır. Zaten dönemin başbakanının ağzından çıkan "dindar ve kindar nesil" yetiştirme anlayışı temel enerjisini de buradan alacaktır.

Türkiye'nin de taraf olduğu Çocuk Hakları Bildirgesi 10. Madde: *"Çocuklar ırk din ya da*

başka bir ayrımcılığı teşvik eden uygulamalardan korunacaktır." demektedir. Bütün bunlara rağmen din dersi belirli bir inancın belirli bir yorumu çerçevesinde zorunlu olarak okutulacaktır. 'Dinde zorlama yoktur' diyen anlayışın, din dersini zorunlu tutmaya çalışması üstü örtülemeyen bir çelişkidir.

Çağdaş ve modern hukuk dışında bir alternatif hukuk anlayışı dayatan bu eğitim sistemi gelecekte son derece ciddi erozyonlara neden olacaktır. "Fıkıh" gereklerine göre yetişen nesiller, bir müddet sonra, modern hukukla çelişen dini gerekçelerle dünyayı anlamlandıracak, toplumsal yapıyı ayakta tutan akıl ve bilim ilkelerinin sarsılmasına neden olacaklardır.

Anayasanın 58. Maddesi ve Osmanlıca Türkçesi

"Alkollü İçki ve Kokteyl Hazırlama" dersinin haftalık ders çizelgesinden çıkartılması Anayasanın 58. maddesindeki "çocukların zararlı alışkanlıklardan korunması" gibi yüksek bir yarara hizmet edeceği gerekçesiyle gündeme taşındı. Yine Osmanlıca Türkçesinin de "dedelerimizin mezar taşlarını okuyamıyoruz" gerekçesine dayandırılarak "zorunlu okutulması" talep edildi.

Turizm Liselerinde okutulan dersin niteliği, çocuklara alkol almayı öğretmek değil, bir iş kolundaki beceriyi kazandırmaktır. "Tipik bir hedef şaşırtma amacı taşıyan teklif önce reddedilip sonra tekrar gündeme usulsüzce alınınca sert tepki göstererek komisyonun bu oturumunu terk ettik."

Kaldı ki kamuoyunun dikkati yine dersin içeriğine değil, ismine çekilmiş ve algı yanılsamasıyla hassasiyetler kaşınmıştır. Osmanlı Türkçesi'nin zorunlu okutulması talebi de ironiktir: Adında "demokrat" sözcüğü olan bir sendika bu dersin "zorunlu" okutulmasını teklif etmiştir. Eski yazıyı okumanın "Osmanlıca'yı" öğrenmek anlamına geldiği sanrısı üzerine bina edilen girişim, kuşkusuz, 80 faşizminin izlerini takip etmektedir. **"Yeni Osmanlıcı anlayış"** dil devrimiyle hesaplaşmaktadır.

On yıllardır Osmanlı hayranlığı içinde yetiştirilen kuşaklara bir mesaj niteliği taşıyan bu girişim, 7 Haziran seçimlerine dönük bir yatırım gibi görünmektedir. Siyaset ve manipülasyon kokan bu anlayışın eğitim sisteminin ihtiyaçlarına yanıt verecek bir girişim olmadığı açıktır.

Şura ve Eğitimin Niteliği

19. Milli Eğitim Şurası eğitimin temel sorunlarının hemen hemen hiç tartışılmadığı, eğitimin niteliğinin nasıl yükseltileceğine dönük vurgulamaların yapılmadığı bir şura olarak tarihteki yerini almıştır.

Şura'daki temel anlayış "siyasal iktidarın öznel inancının yaygınlaştıracacağı bir eğitimi nasıl yerleştirecekleri" çerçevesinde toplanmıştır. Bu bakış açısının eğitimin temel sorunlarını çözmek gibi bir derdinin olmadığı ortadadır.

Eğitim sistemi bir taraftan kapitalist sistemin arzuladığı rekabete dayalı-yarışmacı bir insan tipini dayatmakta öte taraftan da yardım-

laşma-dayanışma-paylaşma gibi kavramları öğretmeye çalışmaktadır. Uygulamayla teori arasındaki bu çelişki, uygulamanın lehine bozulmakta ve bencil kuşaklar yetişmektedir.

PISA Verileri ve Felsefe Dersi

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı'nın (PISA) verilerine göre Türkiye 65 OECD ülkesi arasında 44. sırada yer almaktadır. Matematik, Fen ve Okuma Becerilerini ölçen program Türkiye'deki eğitimin niteliğini ortaya koyması açısından dikkat çekicidir. Kuşkusuz okuduğunu anlama becerilerinde yaşanan sıkıntı diğer becerilerin başarı düzeylerini de etkilemektedir.

Yıllarca sınavlarda sıfır puan alan binlerce öğrencinin yanına eğitim hizmetlerine ulaşmadaki eşitsiz durum iliştilendiğinde başarı ve maddi güç arasındaki ilişkinin de bir tesadüf olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Konumuz açısından ilginç olan; 19. Şura'nın "Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgesi" komisyonunda, bir düşünme eğitimi ve okuduğunu anlama becerisini destekleyen Felsefe Dersi'nin "Ortaokullara" eklenmesi gündeme geldiğinde, bunun şiddetle reddedilmesidir.

Kuşkusuz bu reddedilmenin arkasında, Şura'yı oluşturan delegasyonun niteliği gizlidir. Yandaşlık nitelik değil nicelik gerektirmektedir.

Eğitim Eşitsizliği ve 19. Şura

Türkiye toplumunun gelir düzeyi en yüksek %20'lik kesimi gelir düzeyi en düşük %20'lik kesimin tam 18 katı eğitim-öğretim harcaması yapmaktadır. İstanbul'da yaşayan gelir düzeyi en yüksek %20'lik kesim ise Güneydoğu'da yaşayan gelir düzeyi en düşük %20'lik kesimden tam 190 kat fazla eğitim-öğretim harcaması yapıyor.

Kırsal kesimlere gidildikçe ve alt gelir guruplarına inildikçe başarı düzeyinin düştüğünü bütün araştırmalar ortaya koyuyor.

Benzer veriler çoğaltılabilir.

Tüm bunların yanında 2014-2015 Eğitim-Öğretim yılının başında özel okullarda okuyan öğrencilere devletin 3500 TL'ye varan ek yardımlarda bulunması da eşitsizliği derinleştiren bir başka ilginç durumu gözler önüne seriyor. Kuşkusuz, okuyucunun da tahmin edebileceği gibi, 19. Şura bu eşitsizliklere bir çözüm arayışından olabildiğince uzak kalmıştır.

Sınav Sistemi ve 19. Şura

Öğrencilerimiz öteden beri "elemeye ve yarışmaya" dayalı ve ruhsal rahatsızlıklara neden olan bir sınav sistemine tabi tutuluyor. **Ezberi ölçen ve yaratıcılığı körelten bu sistem** bilgiye erişimle ilişkili de bir sistem sorgulamasını bizlere hatırlatıyor. Milli Eğitim Bakanlığının en yüksek danışma organı olan Şura'nın, tam da eğitim sisteminin niteliğiyle doğrudan ilişkili olan bu soruna çözüm

üretmek yerine nelerle meşgul olduğu kamuoyunun malumudur.

Öğretmenler, Liseler ve 19. Şura

Kapatılan Öğretmen Liseleri, Üniversitelerin içinde birer sığıntıya dönüşen Eğitim Fakülteleri, ekonomik sıkıntılar içinde geçim derdine düşmüş 850 bin öğretmen, yandaşlık ve kayırmacılık içinde çalışmaya zorlanan eğitim emekçileri, öğretmen diplomasını aldığı halde ataması yapılmayan 400 bin öğretmen... Tüm bunların yanında Şura, 170 yıllık öğretmen yetiştirme birikimini yok saymış mevcut birikimi de ortadan kaldıracak girişimlerde bulunmuştur.

Yine şurada reddedilen önerilerin başında tüm liselerin birleştirilmesi gelmektedir. Yani Anadolu Liseleri, Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Lisesi ve diğerlerinin tek bir çatı altında birleşmesi önerisi, öğrencilerin tepkisiyle karşılaşınca kabul edilmemiştir. Kökleşmiş her sistemi bozmaya ve yerine kendilerinin de ne olduğunu bilemedikleri sistemleri getirmeyi bir alışkanlık haline getiren siyasal iktidarın liselerin birleştirilmesi konusundaki girişimini de anlamak mümkün olmamıştır.

Lise düzeyinde gerçekleştirilen eğitim, öğrencilerin yeteneklerine göre yönlendirilebilecekleri alanlara ayrılması açısından önemlidir. Özelikle yetenek gerektiren alanlarla ilgili okulların artırılması gerekirken, mevcut okulları da ortadan kaldırmaya yeltenen böylesi bir girişimi eğitim bilimi ile ilişkilendirmek mümkün değildir.

Karma Eğitim Sistemine Demagojik Saldırı

Eğitimde **şiddeti artırdığı ve ders başarısını düşürdüğü gerekçesiyle** karma eğitim ortadan kaldırılmaya çalışılmakta ama bu sorunları giderici eğitsel önlemler almaya yanaşılmamaktadır.

Öğrencilerin ders dışı becerilerini geliştirmek, boş zamanlarını nitelikli olarak geçirmelerini sağlayacak kazanımlarla donatılmasını sağlamak gibi konulara hiç girmeyen şura, sürekli olarak siyasal iktidarın ajandasındaki niteliksizliği pazarlamayı kendisine görev edinmiştir.

Temelsiz biçimde Cumhuriyetin eğitim sistemini "tek tip insan yetiştirmeye çalıştığı" için eleştirenlerin, yetiştirmeye çalıştığı insan tipinin "tek tip" olarak ortaya çıkması ibretlik bir gerçeklik olarak karşımızda durmaktadır.

Gündeme getirilemeyen "karma eğitimde zorunluluğun ortadan kalkması" önerisi de yine gizli ajandalarda yazılı çarpık anlayışlara hizmet etme amacı taşımaktadır.

Karma eğitimin varlığı, cinsiyet temelli örgütlenmenin karşısında bir duvar oluşturmaktadır. Kız veya erkek olmasına bakılmaksızın "birey ve insan" olarak değerlendirilen çocuklarımız, içinde bulunduğumuz topluma uyum sürecinde geçmekte ve sosyalleşmektedir. Bu sosyalleşme sürecinin en iyi inşa edecek eğitim sistemi de karma eğitim modelidir.

Cinsiyetlere göre ayrılmış sınıfların ve okulların yanında **mesleklerin de cinsiyetlere göre ayrılmasına olanak sağlayan yapılar** bu çarpıklığın bir

başka yansımasıdır. Kız meslek liselerinin varlığı ve olası bunlara eklenecek erkek meslek liseleri, yapılan işin niteliğinin de "cinsiyete göre biçimlendiği" bir toplumu hayal eden kafaların ürünüdür. Sınıfların içinde başlayan cinsiyet ayrımcılığının toplumda meydana gelecek ayrışmanın temellerini attığını söylemek hiç de zor değildir.

İki cinsi birbirinden ayırarak eğitmek ise, zaten var olan kadın kimliğine yönelik saldırganlığın azalmasına değil artmasına hizmet edecektir. Türkiye, son yıllarda, kadının özgürleşmesi ve toplumda eşit bir yer edinmesine karşı tutum takınmış kültürel kodların öne çıktığı bir ülkeye dönüşmektedir. Kuşkusuz bunda, devletin en üst kademesindeki siyasilerin demeçlerinin büyük katkısı vardır. **"Başörtüsüz kadını perdesiz eve"** benzeten zihniyetin barışçıl değil saldırgan insanlar yetiştirmesi kaçınılmazdır.

Kadınların özgürleşmesi sorunu yalnızca bugünün sorunu da değildir. Cinsiyetçi bir ayrımın ve kara çalmanın bir uzantısı olarak Köy Enstitülerine de bu amaçla saldırıldığı bilinmektedir.

Tüm bunların yanında Sağlık Bakanının "Kadının tek kariyerinin annelik" olduğunu işaret etmesini, yine cinsiyetçi bir tutumun yansıması olarak değerlendirmek mümkün. **Siyasal iktidar kadınları açıkça toplumsal yaşamdan silerek** olası muhalefeti en aza indirmeye çalışmaktadır.

Kadınların özgürleşmesi sorunu yalnızca bugünün sorunu da değildir. Cinsiyetçi bir ayrımın ve kara çalmanın bir uzantısı olarak **Köy Enstitülerine de bu amaçla saldırıldığı** bilinmektedir.

Enstitüler, köy toplumsal yapısını dönüştürmenin, köyü kalkındırmanın ve köylüyü eğitmenin bir yolu olarak inşa edilmiştir. Tüm bunları yapacak olan da köy çocuklarıdır. O günkü saldırıların altında yatan, feodal yapıya yönelik enstitülerin bir tehdit oluşturmalarıdır. **Uzun vadede köydeki toprak ağalığı sorununu ortadan kaldıran sonuçlar verecek olan enstitüler**, feodalizmin yaşadığı tehdit nedeniyle kumpaslarla karşılaşmıştır. Elindeki gücü yitirecek olan toprak ağalığı sınıfı köy enstitülerini muhafazakar saldırıların hedefi yapmış, kız ve erkek öğrencilerinin bir arada yaşamasını ahlaksızlık olarak nitelemiştir. Köy Enstitülerini de kapattıran bu bağnaz düşüncenin hedefinde şimdi karma eğitim modeli bulunmaktadır.

Karma Eğitime saldırıların yoğunlaştığı bir diğer nokta *"bazı muhafazakar ailelerin kız çocuklarını karma eğitim nedeniyle okula göndermek istemediği"* üzerinde yoğunlaşmaktadır. Böyle bir durum gerçekten var olabilir. Ancak devletin görevi bu talebe boyun eğmek değil yurttaşlarını ikna etmektir. Kaldı ki bu hükümet döneminde **"Haydi Kızlar Okula Kampanyası"** düzenlenmiş ve kız çocuklarının okullaşmasında yüzde yüze varan başarılar sağlanmıştır. Demek ki devlet isterse talebe boyun eğmek yerine eğitsel tutum açısından doğruyu yapabilmektedir.

Yine *"karma eğitimin şiddeti körüklediği, ders başarısını düşürdüğü"* gibi gerekçeler de tipik bir hedef saptırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuşkusuz eğitimin niteliği çok düşüktür. AKP iktidarı döneminde de nitelik artmış değildir. Eğitimin niteliğinin artırılmasına bir çok unsur etki edebilir

ama karma eğitimi ortadan kaldırmak etki etmez. Karma eğitimin kaldırılması yoluyla eğitimin niteliğinin artacağını söylemek insan zekasının ilerlemesiyle dalga geçmek demektir.

Öğretmen açıklarını, kadrosuz çalışmayı, kalabalık sınıfları, eğitimdeki eşitsizlikleri görmeyen bakış açısının kız ve erkek çocuklarının sınıfta yan yana oturmasını görmesini normal karşılamak gerekir.

Karma Eğitimde zorunluluğun kalkmasını isteyen yandaş yapı, eğitsel gerekçelerin arkasına gizlenmiş bir siyasal talebi kodlamaktadır. Bir başka deyişle **karma eğitimi kaldırma girişimleri eğitsel değil siyasidir**. "Cinsiyetlerin ötekileştirilmesi" çabasının bir ürünü olan bu girişim siyasal iktidarın "ötekileştirici" tutumunun yalnızca bir parçası olarak değerlendirilmelidir: Büyük bir ayrıştırma projesinin eğitim sistemindeki yansıması olarak dile getirilenler, aslında, toplumsallaşmanın eşitlikçi özelliğine demagojik bir saldırıdan ibarettir.

Milliyetçi-Muhafazakar Sendikalar ve Şura

Milliyetçi-Muhafazakar ve Mukaddesatçı tezlerin ürünü olan bir anlayışın gerçek anlamda laik ve bilimsel ve doğal olarak "Atatürkçü" bir tutum takınması mümkün değildir. Öyle de olmuştur. Şura'nın hemen tamamında bu anlayışı savunan sendikal delegasyon, yandaş ve yetkili sendika Eğitim Bir-Sen'nin bütün önerilerine evet demiştir. 1, 2 ve 3. sınıflara da konan zorunlu Din Kültürü Ahlak Bilgisi dersleri ile değerler eğitimi adı altında sindirilen öznelleşmiş bir inanç bahsi ge-

çen sendika tarafından da onay görmüştür. Osmanlıca'nın "zorunlu" olarak okutulması teklifi ise alkışlarla desteklenmiştir.

Yetki dönemlerinde "bakın biz de Atatürkçüyüz, AKP'nin yandaş sendikasıdan şu yetkiyi alalım, yine kendi sendikanıza üye olursunuz" diyerek Eğitim-iş üyelerine ve doğal olarak cumhuriyetin çağdaş öğretmenlerine "dolgu" malzemesi muamelesi yapan bu anlayışın gerçek yüzü de böylece ortaya çıkmıştır. Sözde Atatürkçüler, şura boyunca laiklikten ve bilimsellikten yana herhangi bir tavır ortaya koyamamış, tersine, yandaş sendikanın gerici taleplerine iki elle sarılmıştır.

Anadilde Eğitim Talebi

Şura'dan günler önce ilan edilmesine rağmen Eğitim-Sen Anadilde Eğitim talebini gündeme taşımamıştır. Hemen bütün sendikal gücünü anadilde eğitimi gerçekleştirmek için harcayan bu politize yapı neden bu talebi gündeme getirmemiştir?

Barış süreci adı altında yürütülen terörle pazarlığın ve **İmralı görüşmelerinin şuraya kadar etki etmesi** ilgi çekicidir. Bu anlamda şura yalnızca "yetkili yandaşlığı değil örtük yandaşlığı" da deşifre emiştir. İmralı süreci şuradaki görüşmeleri de belirlemiş görünmektedir.

Kuşkusuz şurada **Eğitim-iş'in gölgesinde kalmış olmanın verdiği sıkıntı** saldırganlık olarak dışa yansımış ve mücadelemiz hedef alınmıştır. Eğitim-iş her haliyle bugün bilimsel ve

laik eğitimin öncü figürü olarak sivrilmiş ve Cumhuriyetin değerlerinin yılmaz savunucusu olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Şura'da Verdiğimiz Mücadele ve Önerilerimiz

Eğitim-iş olarak Şura'da oynanan tiyatroyu erken farkettiğimizi ifade etmek gerekiyor. **Yapılandırılmış delegasyon, dayatılmış öneriler ve pazarlık usulü hesaplanan eğitim politikaları** Şura'nın yörüngesini önceden çizmiştir.

Ancak birinci komisyonda Eğitim-iş olarak verdiğimiz tek önerge "*T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük*" dersinin adının "*Devrim Tarihi ve Atatürkçülük*" olarak değiştirilmesidir. Devrim sözcüğünden ürken delegasyonun tarihsel gerçekliği reddedici tutumları nedeniyle bu sembolik öneri reddedilmiştir. Ancak verdiğimiz öneri ile ne kastettiğimiz gayet iyi anlaşılmıştır.

Din derslerinin zorunluluk önerisi Anayasanın 24. maddesine referans verilerek getirilmiştir. Anayasayı, darbe anayasası olara nitelenlerin iki yüzlülüğü hem komisyonda hem de şura genel kurulda açıkça teşhir edilmiştir.

Din eğitiminin çok küçük yaşlardaki çocuklara verilmesinin pedagojik olarak doğru olmadığı, üst sınıflarda verilen din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin de zorunlu olmaktan çıkarılarak notla değerlendirilmemesi gerektiği kararlı bir şekilde belirtilmiştir.

Henüz somut işlem döneminde olan çocukların, tamamıyla soyut kavramları içeren ve dolayısıyla insandan insana değişkenlik gösterecek olan inanç öğretimine hazır olmadıkları ifade edilmiştir. Bu tek tipleştirici **anlayışın Türkiye'nin inanç coğrafyasına uygun olmadığı** ve dayatmacı tutumun terk edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sanat derslerinin kısıtlanması, dönüşümlü olarak verilmesi ya da ikisinden birinin tercih edilmesi gibi öneriler kabul edilmemiş, tam tersine Müzik ve Görsel Sanatlar dersinin haftada en az iki saat verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Müfredatın içerisine gizlenmiş ve kadın cinsel kimliğini aşağılayan içeriklerin arındırılması ve cinsiyet eşitliği temelinde bir yapılandırmanın yansıtılması gerektiği belirtilmiştir.

4. sınıfta okutulan ve Sosyal Bilgiler dersinin içine eklenen İnsan Hakları ve Yurttaşlık Derslerinin 8. sınıf haftalık ders çizelgesine eklenmesi gerektiği belirtilmiş ve yetişkin yurttaşlığa hazırlanan öğrencilerin 14 yaşından itibaren gerekli bilgiyle donatılması gerektiği vurgulanmıştır.

Seçmeli derslerin seçilmesinin yerelerde okul idaresine bırakılmasına şiddetle karşı çıkılmıştır. *"Öğretmeni olmayan seçmeli derslerin nasıl okutulacağı okul idaresinin meselesi değil, bu derslerin okutulmasını yasal güvenceye bağlayan MEB'in işi olduğu"* ifade edilmiştir.

4'lük sistemin gelişle birlikte ders saatinin artırılmasına rağmen seçmeli derslere yer açmak amacıyla kaldırılan **Rehberlik saatlerinin ortaokullarda haftalık ders çizelgesine eklenme-**

si savunulmuştur.

Okuma-anlama becerilerinde eksiklik olan öğrencilerimizin düşünme eğitiminden geçmesine fırsat tanınması amacıyla ortaokullarda Felsefe dersinin okutulmasına destek verilmiştir.

Şura ve Atatürk

Siyasal iktidarın politik tutumu ve eylemleri gözönüne alındığında şaşırtıcı olmamakla birlikte **19. Milli Eğitim Şurasında Atatürk'ün adının ve resminin olmadığı**ni belirtmeyi tarihe not düşmek açısından gerekli görüyoruz. Büyük kurtarıcıya hiç bir konuşmada yer verilmemiş ve değinilmemiş olmasını "yeni Türkiye" hayallerinin bir göstergesi olarak kabul etmek gerekir.

Cumhuriyetin Eğitim Devrimi

Cumhuriyet her şeyden önce "eşitlik ve özgürlük" temelinde bir inşaa projesidir. Cumhuriyetin eğitim sistemi de bu projenin bir parçasıdır. Bu yalnızca tek tek bireyler için düşünülmüş değildir; aynı zamanda, proleter bir ulusu kendi vatanının efendisi yapan bir eylemselliktir.

Atatürk, daha Sakarya savaşının arifesinde ve işgal ordularının Anadolu'yu bir kan gölünü çevirdiği dönemde Ankara'da bir Eğitim Kurultayı topluyor ve orada Eğitim Sisteminin nasıl olması gerektiğini şöyle tarif ediyor:

"Memleketin çocuklarının birlikte ve eşit olarak almak zorunda oldukları bilim ve fendir."

Bugün bu cümle, sendikamızın Eğitim Sistemine bakışını da filitreleyen son derece önemli bir özettir. Başöğretmen daha 1921 yılında memleketin çocuklarının inanış ve etnik kimliğine göre ayırmadan ve cinsiyetlerine bakılmaksızın birlikte eğitim almaları gerektiğin savunuyor. Bu eğitimin keyfi değil zorunlu olması gerektiğini belirten Atatürk eğitim müfredatının da bilimsel olması gerektiğinin altını çiziyor. Ve hepsinden önemlisi eğitimin "eşitlikçi" yapısına vurgu yapıyor.

Eğitim-İş olarak Türkiye'nin temel eğitim meselelerine çözüm getirecek bir kurultay toplayacağımızı belirtmek istiyoruz. Hepsinden öte, şimdi eğitim sistemi için yeni bir modelleme gerekmektedir.

Gerçek anlamıyla ilerici-eşit-özgür bir toplum istiyorsak önereceğimiz eğitim modeli mevcut bilişim ve mekanik mucitliklerin ötesinde ve hatta yerleşik okul anlayışını aşkın özellikler taşımalıdır. Eğitim-İş, önümüzdeki dönemde TÖS'ün 1968'de topladığı I. Devrimci Eğitim Şurası'nın devamı olarak II. Devrimci Eğitim Şurasını toplayacak ve eğitim sisteminin çağdaş ve bilimsel niteliği üzerine çalışmalar yürüterek ülkemizin koşullarına uygun bir model ortaya koyacaktır.

SON

EĞİTİMİN SORUNLARI
19. MİLLÎ EĞİTİM ŞURASI
VE GERÇEKLER

Mart 2015

10

EĞİTİMİN
SORUNLARI

MİLLİ EĞİTİM SÜRASI

GERÇEKLER

SAHİBİ

Veli Demir (Eğitim-iş Genel Başkanı)

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Dilek Yurdugöl (Genel Basın Yayın ve Uluslararası İlişkiler Sekreteri)

HAZIRLAYAN

Önder Yılmaz (Genel Eğitim Sekreteri)

10

EĞİTİMİN
SORUNLARI

MİLLİ EĞİTİM SURASI

VE
GERÇEKLER

Eğitimiş

EĞİTİM VE BİLİM İŞGÖRENLERİ SENDİKASI

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA Tlf: 0312 434 12 06 E-Posta: iletisim@egitimis.org.tr